

Dermatologenverslag 2017

Het was een voorspoedig jaar wat de doelstellingen van de Stichting betreft. Het enige probleem was het opraken van de oorspronkelijke fondsen. Dit zal het functioneren in de toekomst ongetwijfeld bepalen. Het was gelukkig mogelijk op diverse niveaus opleiding te geven, research te initiëren en wetenschappelijk te ondersteunen, en waar nodig en mogelijk medicijnen, boeken en andere hulpmiddelen te verstrekken.

Onderstaand het verslag van de activiteiten van dr Naafs, de dermatoloog van de Stichting. Dr Han Go en dr Arjan Hoogewoning verlegden hun aandacht van Tanzania naar Malawi waar ze zelf voor de financiering zorgen. Ze werken daar samen met dr Colette van Hees and dr Rosemarie Moser. Dr Pierre van Neer zal dr Naafs in de toekomst hoogstwaarschijnlijk in Moshi gaan helpen. Dr Naafs heeft gedurende 2017 veel mensen kunnen helpen, waar gelukkig geen financiële hulp van de stichting voor nodig was. Dankzij zijn contacten heeft hij behalve Dr Samson Kiprono (Kenya) (wratvirus onderzoek) ook Dr Wagner Galvao (Brazilië) en Dr Workalemahu Alemu aan een Nederlandse promotor kunnen helpen. Dr Galvao zal onderzoek doen naar de moderne therapieën voor psoriasis in Sao Paulo via dr Thio in Rotterdam. Dr Workalemahu zal Leishmaniasis-onderzoek in Mekelle doen via prof de Vries in Amsterdam. Beiden doen het onderzoek net zoals Dr Kiprono in hun vaderland.

De eerste reis die dr Naafs maakte was als vanouds naar Moshi. De RDTC staat nu volledig onder Tanzaniaanse leiding, Dr Maura administratief en Prof Masenga wetenschappelijk.

De CME werd vooraf gegaan door een wetenschappelijke dermatopathologie-vergadering, waar ook Dr Workalemahu een aantal voordrachten hield. Hij werd in het verleden door dr Naafs getraind en door de stichting gesponsord. Hij zorgde tevens voor het vervoer van de door Rotary Club Amsterdam-Zuid gefinancierde Pentamidine naar Mekelle, Ethiopië.

Gedurende de CME gaf dr Naafs een voordracht over "New findings, explaining early and continuous nerve damage in leprosy". Hij kwam terug naar Nederland om te opponeren bij de promotie van Nawal Bahia el Idrissi met als onderwerp "Complement in neuroinflammation; Studies in Leprosy and Amyotrophic Lateral Sclerosis". Vervolgens ging hij terug naar Moshi, waar hij de artsen in opleiding tot dermatoloog op de polikliniek en bij de opgenomen patiënten begeleidde. Hetzelfde gold voor de medische studenten en voor de health-officers en verpleegsters in opleiding tot community dermatologen. Verder assisteerde hij de in Nijmegen opgeleide George Semango en de laatste jaar dermatologie-in-opleiding Consolata Swai bij de ontwikkeling van de immunofluorescentie microscopie. Hij bleef tot 25 februari.

Ging via Nederland door naar Orlando in de VS waar hij tijdens de AAD (de Amerikaanse dermatologen vereniging) samen met Dr. Mohammad Rafiqul Mowla uit Bangladesh een cursus aan dermatologen gaf. Een van zijn cursisten was prof dr Cita Rosita Sigit die hem uitnodigde Surabaya te komen bezoeken.

Aangezien hij toch aan het Duits-Nederlands-Indonesische congres over tropendermatologie in Yogyakarta deel zou nemen, heeft hij dat aangenomen. In Yogyakarta gaf hij een voordracht over de verschillen tussen de blanke en de zwarte huid. In Surabaya bezocht hij het ziekenhuis en tevens de voormalige Nederlands-Indische Artsenschool, nu een museum ingericht met de herinneringen van de vader van professor Indropo Agnusi, die daar eerst onder Nederlanders en later onder Japanners studeerde. Dr Naafs gaf een voordracht over de achtergronden en het voorkómen van blijvende zenuwbeschadiging in lepra. Daarna werd veldwerk gedaan in een plattelandsdorpje zo'n vier uur rijden buiten Surabaya, waar hij ook les gaf en patiënten beoordeelde.

Dr Consolata Ignas en Dr Nelly Protas Magweni hebben in mei op kosten van de Stichting het EADV congres in Brussel bijgewoond. Vervolgens bezochten zij dr Naafs in Munnekeburen, waar ze ruim een week verbleven en onder andere een bezoek aan Urk brachten tijdens de Urker dagen. Nelly ging daarna weer terug naar Moshi en Consolata volgde een cursus van een week in blaarziekten bij Prof. Jonkman in Groningen, nodig voor de immunofluorescentie microscopie in Moshi.

Van 10 juli tot 5 augustus was dr Naafs in Moshi om te assisteren met de scripties van de derdejaars artsen-in-opleiding en met het voorbereiden en het afnemen van de examens van de a.s. dermatologen en de community dermatologen. Hij deed dit samen met Prof Gail Todd uit Zuid Afrika.

Van 27 augustus tot 17 september bezocht hij Ethiopië, waar hij eerst een aantal voordrachten in Addis Ababa gaf, op Alert, over HIV in relatie tot de huid en over de behandeling van lepra-reacties, aan de artsen in opleiding tot dermatoloog. Hij was in huis bij Dr Shimelis, ook een vroeger gesponsorde dermatoloog, die nog steeds zijn tijd aan de minder-geprivilegieerden wijdt. Daarna naar Mekelle waar hij bij Dr Workalemahu verbleef. Hij gaf college aan de medische studenten en aan de staf, beoordeelde patiënten en besprak het Leishmaniasis-project dat door de Rotary Club Amsterdam-Zuid wordt gesponsord. Er werd gesproken over de mogelijkheid dat Mekelle de tweede opleiding voor dermatologen in Ethiopië wordt.

Van 27 oktober tot 18 november was hij in Brazilië, deze keer voornamelijk voor de lepra. Eerst Sao Paulo waar hij als vanouds Dr Maria Angela Trindade ontmoette en Dr Wagner Galvao. Hij gaf weer college aan het Hospital de Clinicas aan de dermatologen-in-opleiding, over zenuwbeschadiging in lepra. Over de behandeling en diagnose van lepra aan de ABC hospitals, een ziekenhuis voor de onderprivilegied van de gemeente Sao Paulo en zag patiënten zowel met Dr Maria Angela als met Dr Wagner. Afgesproken werd dat Dr Wagner via dr Bing Thio een PhD in Rotterdam zal doen. In Bauru zag hij patiënten en besprak hij de research, hij gaf een voordracht over de zenuwbeschadiging bij lepra. Aan de arts-assistenten college over HIV, verschillen tussen de blanke en de zwarte huid en over migranten-dermatologie.

Vervolgens bezocht hij het Braziliaanse lepracongres in Belem aan de Amazone delta, samen met Dr Patricia Sammarco Rosa, waar hij een lezing gaf over de nieuwe inzichten als verklaring van de zenuwbeschadiging. Het volgende bezoek was samen met Dr Maria Angela, ook op het congres aanwezig, aan Santarem om daar in het ziekenhuis patiënten te zien en om een voordracht te houden voor de infectiologen over de diagnose van lepra. Hij ging mee naar een bevolkingsonderzoek naar lepra in twee dorpen vijf uur varen per "racetaxi" in de binnenlanden van de Amazone. Dit onderzoek wordt in die dorpen eenmaal per jaar gedaan. In 3% van de "bewoners" werd lepra geconstateerd, het meeste in kinderen. Niet voor niets was het motto van wereldlepradag: "Verminder de zenuwbeschadiging in kinderen". Dit kan door vroege diagnose. De dorpen hebben beide ongeveer 100 inwoners.

Terug in Nederland werd nog les gegeven aan de artsen die naar de tropen gaan, samen met een oud-leprapatiënt, over de diagnose en behandeling van lepra. Hij ging naar het afscheid van dr Marlous Grijzen die samen met haar man gedurende drie jaar onderzoek gaat doen en les gaat geven in Jakarta, Indonesia.

Gedurende het jaar zijn vrijwel dagelijks teleconsulten afkomstig uit de tropen beantwoord. Sinds halverwege dit jaar is dr Naafs co-editor van een Europees boek over migranten-dermatologie. De honoraria van de schrijvers en editors gaan naar de medische behandeling van migranten in Italië.

Publicaties:

1. Dassoni F, Frehiwot Daba, Naafs B, Morrone A
Leishmaniasis recidivans in Ethiopia: cutaneous and mucocutaneous features.
J Infect Dev Ctries 2017; 11(1):106-110. doi:10.3855/jidc.8516
2. Kennedy C, Naafs B
Borderline lepromatous leprosy, erythema nodosum leprosum and a generalized Varicella Zoster virus infection.
J Eur Acad Dermatol Venereol. 2017 Sep;31(9):e419-e420. doi: 10.1111/jdv.14233.
Epub 2017 Apr 10.
3. Mwageni N, Masenga JE, Mavura D, and Naafs B
Management of TEN in developing countries: Care and Clinical skills.
<http://scitechz.com/dermatology/fulltext/Dermatology-17-1002.pdf>
4. Federica Dassoni and Bernard Naafs
Mycobacterioses in Pigmented Ethnic Skin
Chapter 10 in: Pigmented Ethnic Skin and Imported Dermatoses A Text-Atlas (Editors: Orfanos, Constantin, Zouboulis, Christos C., Assaf, Chalid) Springer Verlag 2017

Met opmerkingen [N1]: Is gepromoveerd net als dr Van Neer